

فەلەستین و جەنگی فەتح و حماس

فاتح بهرامی

پوداوه‌کانی دوو ههفتهی رابردوو ئه‌وزاعی فەلەستینی خسته ناو دهوره‌یه‌کی تازه‌وه. دواى چەند مانگ له پووبه‌پوو بوونه‌وه و کیشمه‌ کیشی نیوان فەتح و حماس، سەرنجام حماس بئەکانی دەسه‌لاتی فەتحی له‌ کەناری غەزه داگیر کرد و خستیه ژیر کۆنترۆلی خۆیه‌وه و به‌ته‌واوی دەستی گرت به‌سەر کەناری غەزه‌دا. مەحمود عباسیش هه‌لۆه‌شانه‌وی کابینه‌ی ئیسماعیل هه‌نیه‌ی راگه‌یانوو و سه‌لام فیازی به‌رپرس کرد له‌ دامه‌زراندنی کابینه‌یه‌کی تر. به‌م شیوه‌یه‌ ته‌مه‌نی سێ ساڵه‌ی ده‌وله‌تی هاوپه‌یمانی گه‌یشه‌ کورتای خۆی، ئیستا به‌ عه‌مه‌لی له‌ هه‌ریه‌ک له‌ غه‌زه و کەناری باشور دا حکومه‌ته‌کانی حماس و فەتح دەسه‌لاتدارن. ئەم شه‌رایته‌ بارودۆخی فەلەستین ئالۆزتر و ژيانی بێ سهره‌و به‌ره‌ی خه‌لکی فەلەستین نا دی ناديارتر ده‌کات.

کیشه‌ی فەلەستین و ده‌وری بزووتنه‌وه راسته‌ توندپه‌وه‌کان

خالی بناغه‌یی له‌ چاره‌سه‌رکردنی کیشه‌ی فەلەستیندا دامه‌زراندنی ده‌وله‌تی سه‌ربه‌خۆی فەلەستینه. ئەم ده‌وله‌ته‌ ئیستا بوونی نیه‌و دامه‌زراندنی ئەم ده‌وله‌ته‌ په‌یوه‌سته به‌ به‌ده‌رچوونی ئسرائیل له‌ ناوچه‌ داگیر کراوه‌کان و به‌ره‌سمیه‌ت ناسینی ده‌وله‌تی فەلەستینه‌وه. به‌مانایه‌کی تر دامه‌زراندنی ده‌وله‌تی سه‌ربه‌خۆی فەلەستین پێویستی به‌ ریکه‌وتنی نیوان ئسرائیل و هیزه‌کانی فەلەستینه. به‌لام تا ئیستا هه‌رچی به‌ند و به‌ستیک و قه‌ول و قه‌راریک له‌ پرۆسه‌ی دانوستانه‌کانی ئاشتیخوازان هه‌بووه ئسرائیل تیکێ داوه. له‌ واقعا ئه‌وه‌نده‌ی به‌ ئسرائیل ده‌گه‌ریته‌وه، پێش شه‌رت و ئیمکانبوونی ئاشتی نیوان ئسرائیل و فەلەستین و دامه‌زراندنی ده‌وله‌تی فەلەستین، خستنه‌ کەناره‌وه‌ی بزووتنه‌وه قه‌ومپه‌رست و دینییه‌ راستپه‌وه‌کانه له‌ خودی ئیسرایلدا.

له‌لایه‌کی تره‌وه، له‌ فەلەستیندا ئیسلامی سیاسی و له‌ سه‌رووی هه‌موویانه‌وه حماس ریگره له‌به‌رده‌م چاره‌سه‌ری کیشه‌ی فەلەستین دا واته دامه‌زراندنی ده‌وله‌تی سه‌ربه‌خۆی فەلەستین له‌ ریگای دانوستان و ئاشتی‌هه‌وه. حماس نایه‌وئ کیشه‌ی فەلەستین چاره‌سه‌ر بێ و هه‌یچ ریگا چاره‌یه‌کیشی بۆ نیه، ده‌لایه‌کەشی زۆر به‌ رۆشنی به‌ره‌سمیه‌ت نه‌ناسینی ئیسرایل و قایل نه‌بوونیته‌ی به‌ دانوستان و ئاشتی. حماس ئه‌یه‌وئ کۆمه‌لگه‌یه‌کی ئیسلامی دابه‌زرینی به‌بێ بوونی ئیسرایل.

به‌م پێ یه، له‌سه‌ر کیشه‌ی فەلەستین، ده‌وری بزووتنه‌وه دینییه راسته‌ توندپه‌وه‌کان له‌ هه‌ردوو لادا ریگریه له‌به‌رده‌م چاره‌سه‌ری کیشه‌که و هه‌میشه‌ بارودۆخی جەنگی و دوشمنی و بلاو کردنه‌وه‌ی نه‌فره‌تی دینی زیندوو پاده‌گرن و له‌ بارودۆخی ریکه‌وتن و دانوستان دا له‌سه‌ر ئاشتی ده‌وری بریک ده‌بینن بۆ زیندوو پاگرتنی ئه‌و بارودۆخه. له‌لایه‌کی تره‌وه‌ن ئەم بزووتنه‌وه راستپه‌وه‌وانه خزمه‌ت به‌یه‌کتر ده‌کەن و هه‌ریه‌که‌یان له‌ بوون و چالاکی ئه‌وی تردا فرسه‌تی ئه‌وه‌یان ده‌ست ده‌که‌وئ تا له‌ به‌ره‌ی خۆیاندا هه‌یز بگرن و به‌هه‌یز ببن. زۆر جار ئیمه‌ شایه‌دی ئەمه‌ حاله‌ته‌ بووین. راست له‌ ئیسرایل دواى ریکه‌وتنی ئاشتی ئۆسلۆ له‌ ساڵی 93دا، له‌ رێگای تیکدانی ریکه‌وتنه‌کان و بریاره‌کان و هه‌تا خستنه‌ ژیر پێه‌وه‌ی بریاره‌کانی نه‌ته‌وه یه‌ک‌گرتوووه‌کان بووه رێگه‌ له‌به‌ره‌و پێشه‌وه‌ چوونی پرۆسه‌ی ئاشتی و دانوستان و سەرنجام به‌شیوه‌یه‌کی عه‌مه‌لی فەتح که لایه‌نی دانوستان بوو بێ ئیعتبار و بێ ماهیه‌ت کرد. هه‌ر ئەم باب‌ه‌ته‌خۆی، له‌ کەناری فاکتۆره جیهانی و ناوچه‌یه‌کاندا، فاکتۆریکی گرنگ بوو بۆ به‌هه‌یزکردنی حماس تا ده‌ولی بێ ماهیه‌تی ئاشتی و دانوستان و

زهرورتهی جهنگ له دژی ئیسرائیل بکوئیت. هەر جارهی که دهولتهی ئیسرائیل پرۆسهی دانوستانی ئاشتی تیکدای و دهستی دایته سهرکوتی خه لکی فهلهستین بزوتنهوی ئیسلامیش بههیز بووهو سهر باز گیری کردووه. بۆ لایهنی بهرامبه ریش هەر وا بووه. چالاکیهکانی حماس و موشهک هاویشتهکانی و چالاکیه سهر بازیهکانی دژی خه لکی ئیسرائیل ههمیشه بههانهی تاوانهکان و درندهیهتی دهولتهی ئیسرائیل دژی خه لکی فهلهستین و ههروهها خسته ژیر پیوهی هەر قهرار و مهاریک بووه. ههمان کاریک که لهم دوایه دا حماس ئهجمای دا له غهزه گهورهترین خزمهتی به دهولتهی ئیسرائیل و بهتایبهت بزوتنهوه راستهوهکان پیشکesh کرد.

جیاوازیهکانی حماس و فتح و کیشهی فهلهستین

جیاوازی پایهیی نیوان حماس و فتح به وینهی دوو هیز له فهلهستین و له بهرامبهر ئیسرائیلا، له بناغه دا جیاوازی نیوان دوو بزوتنهوهو دوو ئیستراتیژی جیاوازه. فتح به وینهی هیزی سهرکی و گرنگ له ریکخراوی ئازادبخوازی فهلهستین دا سهر به ناسیونالیزی عهره بهو ئیستراتیجی ئه و دامهزراندنی دهولتهی فهلهستینه له کهناری دهولتهی ئیسرائیل دا. ناسیونالیزی عهره به له سهر دهمی ساداتهوه که به ریکهوتنی کامپ دیفید و بهرسمیهت ناسینی ئیسرائیل دهستی پیکرد، له ریکهوتنی ئاشتی ئوسلووه ههموویان ئیسرائیلیان به رهسمی ناسی. ناسیونالیزی عهره به گشتی، رهوته فهلهستینهکهی بهتایبهتی، ئهگهر چی نهیتوانی تهحقیری میژووی و برینی جهنگی شهش رۆژه قهره بوو بکاتهوه و فهلهستین بکاته یهک دهولت، بهلام لهم برگیه بهدواوه ئیتر کیشهی فهلهستینیان به بوونی ئیسرائیلهوه گرتنه دایهوه.

ئهگهرچی حماس یهکیکه له هیزه فهلهستینهکان بهلام ئهه رهونده پهیوهسته به بهرهی ئیسلامی سیاسیوه و ئیسرائیل به رهسمی ناسی بۆیه له سهر فهلهستین نهک تهنها وهک فتح به دوا تهرحی دوو دهولتهوه نیه بهلکو داواکاری له ناوچوونی ئیسرائیل و دامهزراندنی حکومهتیکی ئیسلامیه. بهم پێ یه ئهگهر له یاری و مانۆره دبلۆماسیهکان بگه ریین، حماس و فتح دوو ئیستراتیجی جیاواز و له واقع دا ناکۆکیان ههیه له سهر کیشهی فهلهستین ههر ئهمه بناغهی جیاوازیان له بهرامبهر کیشهی فهلهستین روشن دهکاتهوه. ئهمه بهسادهی ئهوه پیشان دهات ههر بهرهو پیش چوونیک له لایهن فتح و ریکخراوی ئازادبخوازی فهلهستینهوه بهرهو ئاشتی له گه ل ئیسرائیل به دژی بهرژهوهندی و ئامانجهکانی حماس و بزوتنهوهی ئیسلامی سیاسی تهواو دهییت، وه بهپهچهوانهوه شکست و بی توانایی فتح روو به ئامانجهکانی، خزمهت به حماس و راستهوهی دینی و قهومیهرست له ئیسرائیل دهکات و زهمینهی بۆ خویش دهکات. ئهمه بهو مانایهیه ئهه دوو رهونده بهبی سێ و دوو ناکۆکی بهرژهوهندیان ههیه بۆیه به جودا له تاکتیک و مانۆره سیاسیهکانیان ناتوانن به بهشیوهیهکی ئیستراتیژیک له پال یهکدا بین و بۆ بهدهست هینانی دهولتهی فهلهستین لهکه نار دهولتهی ئیسرائیلا تیکۆشن و خهبات بکهن. بهتایبهت له بارودوخیکدا که قهراره مهسهلهی ئاشتی له نیوان ئیسرائیل و فتح به سهرنجام بگات بۆیه دهبی حماس به جۆریک مهسهلهی خۆی لهگه ل فتح یهکالا بکاتهوه. بۆ روون کردنهوهی روو بهروو بوونهوهکانی ئهه دوایه له غهزه، ئهگهرچی ههچ ئاشتییهک له ئارادا نیه، له راستیدا ئهتوانرئ له ههمان چوارچیوه دا رۆشنبرکیتهوه، واته بنچینهی ئهه پیکدادانانهی ئهه دووه جیاوازی دوو بزوتنهوهو دوو ئیستراتیجیه که به قوناغیکی حهساس گهیشتووه.

جیاوازی ناسیونالیزی عهره به و ئیسلامی سیاسی تهنها له سهر کیشهی فهلهستین نیه. ئهوه راسته که فهلهستین شوینیکه که له سهر ئهه نه تهنها ئهه دوو بزوتنهوهیه بهلکو قوتبی تیرۆریزمی دهولتهیش له گه ل ئیسلامی سیاسیدا له پیکداداندان. سهر باری فهلهستین، ئیسلامی سیاسی داواکاری سههمی خۆیهتی لهدهسلاتی بۆرژوازیدا. له واقعدا ئهه رهونده له رۆژههلاتی ناوهراستا بهشیکه له بۆرژوازی عهره به بۆ بهدهست هینانی سههمی خۆی ئالای ئیسلامی بهدهستهوه گرتووه. بهم پێ یه ناسیونالیزی عهره به و ئیسلامی سیاسی دوو

